

Hyvinvointi monitilatoimistoissa. MOTTI tutkimusprojektin havaintoja

Valtteri Hongisto
Tutkimusryhmän vetäjä

Valtteri.hongisto@turkuamk.fi 040 5851 888

Turun ammattikorkeakoulu
FINVAC webinaari 7.11.2023 09:00-10:30

Rakennetun ympäristön tutkimusryhmä

- Tieteellinen tutkimus: 65 %
- Palvelu & konsultointi: 33 %
- AMK-opetus: 2 %

Rakennusfysiikka:

- Rakennusakustiikka (L,K)
- Melu (L,K)
- Ilmastointi (L,K)
- Värähtely ja tärinä (K)

Ympäristöpsykologia:

- Kokeellinen psykologia (L)
- Psykofysiologia (L)
- Ympäristöepidemiologia (K)

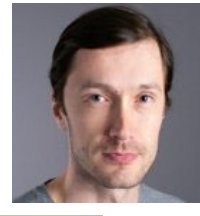
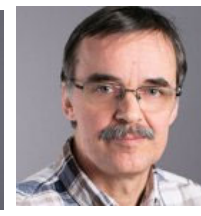
Psykofysiikka:

- Melu (L)
- Ilmanlaatu ja lämpöolot (L)

Vedenalainen melu (K)

- Turun saaristo ja luonnonsuojelu

L=Laboratoriotoiminta, K=kenttätoiminta

Tutkimuskohteet

Rakennustuotteet (L, K)

- Testaus ja -kehittäminen

Rakennukset (K)

- Toimistot, asunnot, sairaalat, koulut

Laivat ja laitteet (L, K)

- Tuotetestaus ja -kehittäminen

Human responses (L,K)

- Subjective, physiological, cognitive

Laboratoriot

- Rakennusakustiikka
- Ilmastointi
- Psykofysiikka
- Kaiuton huone

MOTTI projekti

**BUSINESS
FINLAND**

 AUDICO SYSTEMS

- Julkisrahoitteinen tutkimus 2020 – 2024
- Koskee nykyaikaisia toimistoja, niiden fyysisiä sisäolosuhteita sekä sisäolosuhteiden vaikutuksia työntekijöiden kokemuksiin, työtehoon ja terveyteen
- Luo yritysten liiketoimintaa edistävää, tieteellistä, julkista tutkimustietoa.
- Hyödyntäjinä viranomaiset, toimitilakäyttäjät, rakennustuotevalmistajat, tiedeyhteisö, standardisointielimet
- Tavoite yli 20 julkaisua
- Rahoitus:
  - Business Finland, 60 %
  - Yritykset ja ministeriöt, 9 kpl, 10 %
  - Turun ammattikorkeakoulu, 30 %
- Toteutus: Turun ammattikorkeakoulu, rakennetun ympäristön tutkimusryhmä
- Vastuullinen tutkija: Valtteri Hongisto

TURKU AMK
TURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

 ROCKWOOL®

SYK SUOMEN
YLIOPISTO-
KIINTEISTÖT OY

 **TURUN
TEKNOLOGIA-
KIINTEISTÖT**

framery

Halton

Pietiko Oy
MITTAUSONGELMIESI RATKAISIJA

Inspiring
spaces

Martela

MOTTI Työpaketit 1-2

T1: Laboratoriotutkimukset

- Kokeissa selvitetään simuloitujen olosuhteiden vaikutuksia työtehoon, subjektiivisiin kokemuksiin ja stressiin

T1A: Mobiilitilan äänieristys

T1B: Toimiston huoneakustiikka

T1C: Työpisteen veto

T2: Kenttätutkimukset

T2A: Globaali poikkileikkaustutkimus ←

T2B: Muutto monitilaympäristöön

• Lempäälän kunta ←

• Martela ←

• Turun Kela

• Turku Energia

T2C: Yksilöllisen lämpöviihtyvyyden malli

MOTTI T2A

Globaali poikkileikkaustutkimus

Radun, J., Hongisto, V. (2023). Perceived fit of different office activities – the contribution of office type and indoor environment. **Journal of Environmental Psychology** 89 102063. Open access: <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2023.102063>.

Radun, J., Hongisto, V. (2023). Globaali pre-pandemic analyysi sisäympäristötyytyväisyydestä toimistoissa. **Sisäilmastoseminaari 2023**. 14.3.2023 Helsinki. Sisäilmayhdistys ry., Raportti 41, 139-142. ISBN 978-952-5236-54-5.

Globaali poikkileikkaustutkimus: Tausta ja tavoite

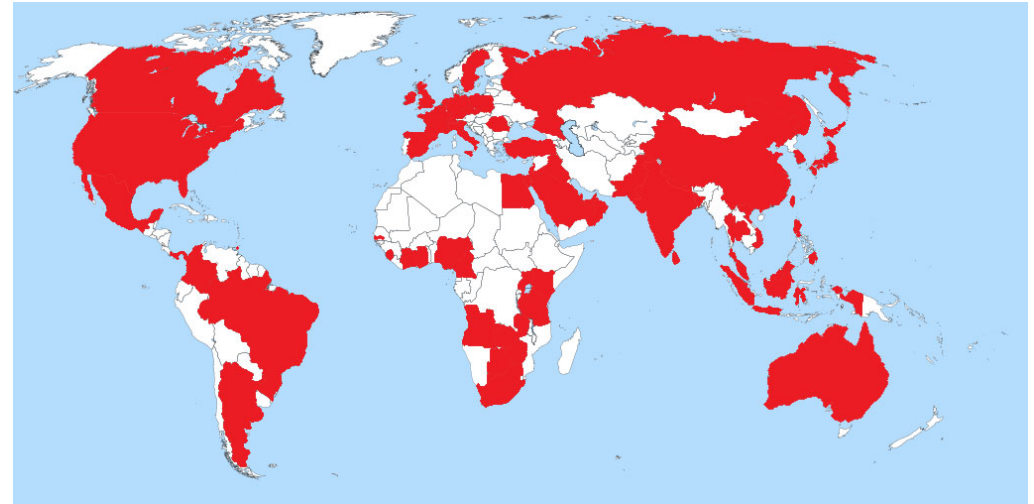
- 2000- ja 2010-luvun toimistokyselyissä tyytymättömyys oli avotoimistoissa suurinta puheyksityisyyteen ja meluun.
- Monitilatoimistot ovat yleistyneet rajusti 2010 jälkeen ja ratkaisu on myös pyritty parempaan työrauhaan (vetäytymistilat, etiketit, jne)
  - https://issuu.com/tyoterveyslaitos/docs/monitilatoimiston_suunnitteluohje
- Riippumatonta tutkimustietoa joustavista monitilatoimistoista on todella vähän
  - Sisäympäristön kokeminen
  - Edut perinteisiin tilaratkaisuihin

Tutkimuskysymyksemme :

- Mihin sisäympäristötekijöihin ollaan tyytymättömiä toimistoissa globaalilla tasolla?
- Eroaako tyytymättömyys sisäympäristötekijöihin eri toimistotyypeillä
- Tarkastelu ensin globaalilla tasolla

Globaali poikkileikkaustutkimus: aineisto

- Leesman saa vuosittain yli 300 000 vastausta toimistokyselynsä
- Tutustuimme standardikyselyyn ja sen mahdollisuuksiin tehdä tieteellistä tutkimusta sisäympäristön kokemisesta eri toimistotyypeissä – näytti mahdolliselta saada tieteellisesti merkittävä analyysi
- Teimme tutkimussuunnitelman ja toimitimme sen Leesman Ltd:lle.
- Aineistoksi saimme toivomusten mukaisesti kaikki Leesman Ltd:n standardikyselyyn vastanneiden henkilöiden vastaukset ajalta 12/2018 - 1/2020.
- Vastaajia 85 194 yhteensä 68 eri maasta.
- Tarkastelimme tyytyväisyyttä sisäympäristötekijöihin sekä henkilön toimistotyyppiä .

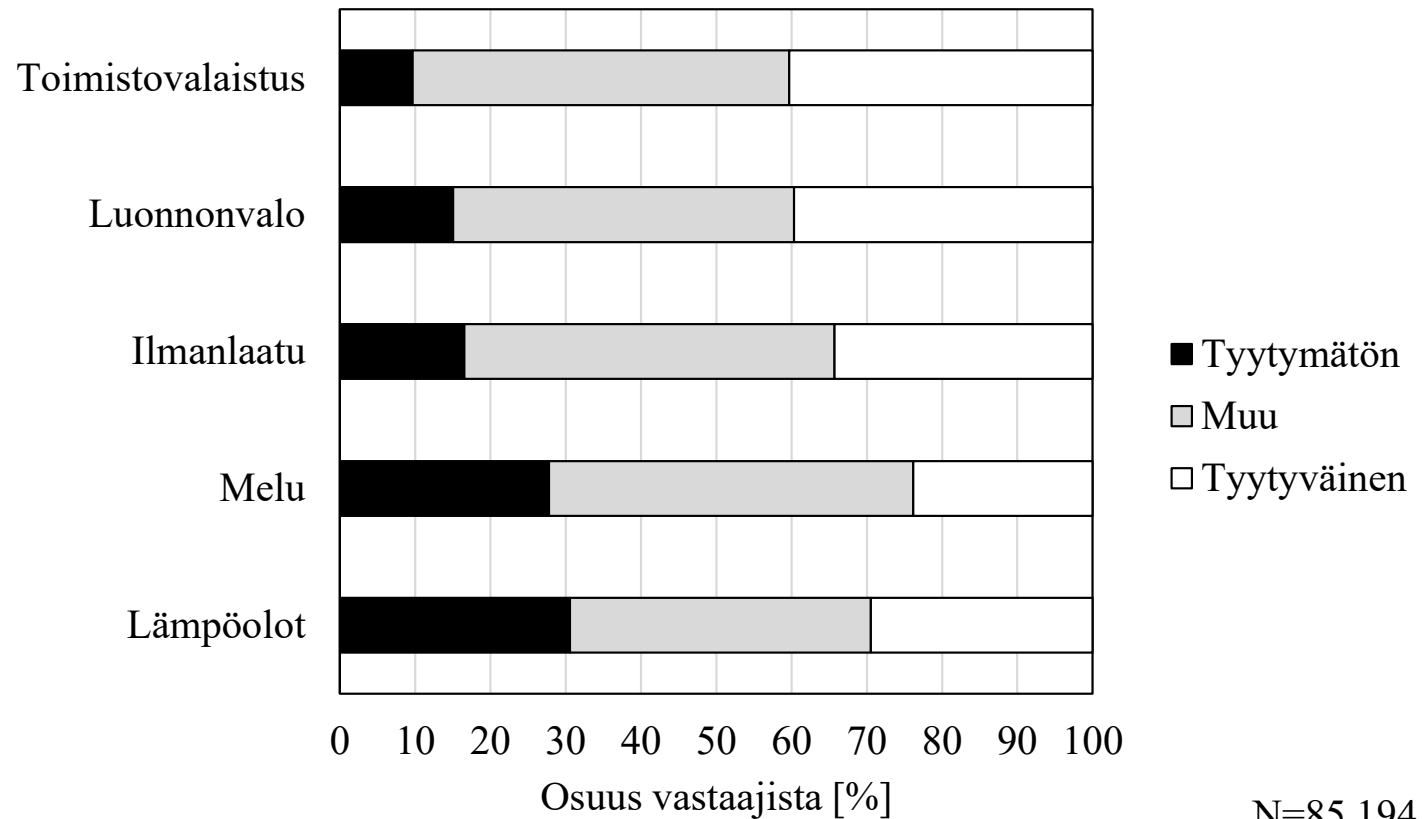
Kuva 1. Vastaajia oli punaisista maista.

Toimistotyyppi	Kuvaus	N
Flex-toimisto	Ei nimettyä työpistettä	20 552
Avotoimisto	Nimetty työpiste avotilassa	41 319
Huonetoimisto	Oma nimetty toimistohuone	4 560
Yhteensä		66 431

Taulukko 1. Kuvaus toimistotyypeistä ja vastaajien määrä (N) toimistotyypeittäin.

Globaali poikki-leikkaustutkimus - Tulokset – Tyytyväisyys sisäympäristötekijöihin

- Kun tarkasteltiin kaikkia tilatyyppejä yhdessä, eniten tyytymättömyyttä aiheuttivat lämpöolot ja melu, joihin tyytymättömiä oli 31 ja 28 % vastaajista (kuva 2).

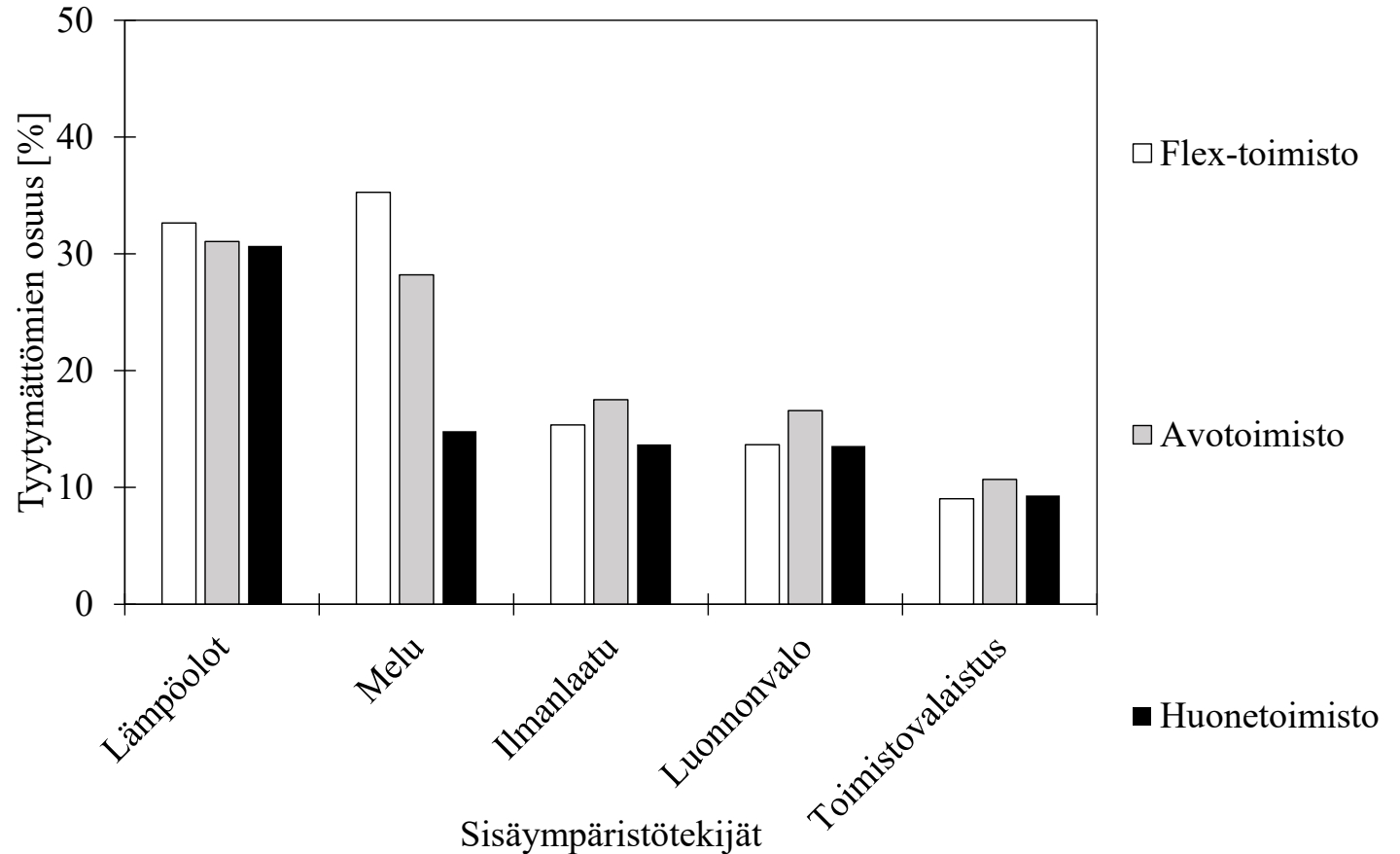

Kuva 2. Sisäympäristötekijöihin tyytyväisten ja tyytymättömien osuus.

Globaali poikki-leikkaustutkimus - Tulokset – Tyytymättömyys eri toimistotyypeissä

- Toimistotyyppi vaikutti selvimmin meluun liittyvään tyytymättömyyteen.
- Flex-toimistokonseptissa meluongelmat olivat yleisimmät.
- Huoneakustiikkaan tulee kiinnittää erityistä huomiota avo- ja flex -toimistojen suunnittelussa.
- Lämpöolojen suunnitteluun tulee kiinnittää huomiota kaikissa toimistotyypeissä.

Kuva 3. Tyytymättömyys sisäympäristötekijöihin toimistotyypeittäin.

MOTTI T2B

Case Martela

Laukka, J., Radun, J., Maula, H., Sivula, A., Hongisto, V. (2023). Muutto puolet pienempään monitilatoimistoon - Työntekijöiden kokemus vs. mittaustulokset. **Sisäilmastoseminaari 2023**. 14.3.2023 Helsinki. Sisäilmayhdistys ry., Raportti 41, 149-154.

Case Martela - Tavoite

- Martela muutti puolta pienempään toimistoon 2022 Leppävaarasta (rak. 2001) Keilaniemeen (peruskorj. 2022).
- Tavoitteenamme oli selvittää,
  - miten joustavaan toimistoon tottuneet työntekijät kokevat ylibuukatun, joustavan ja tilatehokkaamman toimiston
  - miten tilojen fysikaaliset ominaisuudet voisivat selittää kokemuksia

**BUSINESS
FINLAND**

Case Martela - Menetelmät

- Kummassakin toimistossa toteutettiin kysely, sisäympäristön mittaukset ja tilakartoitus.

Vaihe	Työntekijöitä	Vastausaste [%]
T1	77	56
T2	85	54

Vuosi	2022														
Kuukausi	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Muutto															
Henkilöstökysely															
Tilan mittaukset															
Vaihe	T1		T1	T1											T2 T2a

Case Martela – Tulokset - Toimitilamuutos numeroin

- Ennen muuttoa (T1) toimisto ei ollut ylibuukattu. Avotoimistoa oli 50 % alasta.
- Muuton jälkeen (T2) toimisto puolta pienempi, ja ylibuukattu. Avotoimistoa oli edelleen 50 % alasta.
- Ala: 2500 m² → 1200 m².
- Työpisteet: 88 → 59
- Kummassakaan ei nimettyjä työpisteitä (joustava toimisto).
- Huonekalut verrattain uusia molemmissa.
- Sekä avotoimistojen että neuvottelutilojen pinta-ala puolittui.
- Taukotilojen ala putosi neljännekseen.
- Vastaanotosta luovuttiin.
- Muiden tilojen ala putosi yli 80 %.
- T2:ssa oli T1 nähden runsaammin ns. vapaamuotoisempaa tilaa, kahviossa ja aulassa lyhytaikaiseen työhön.

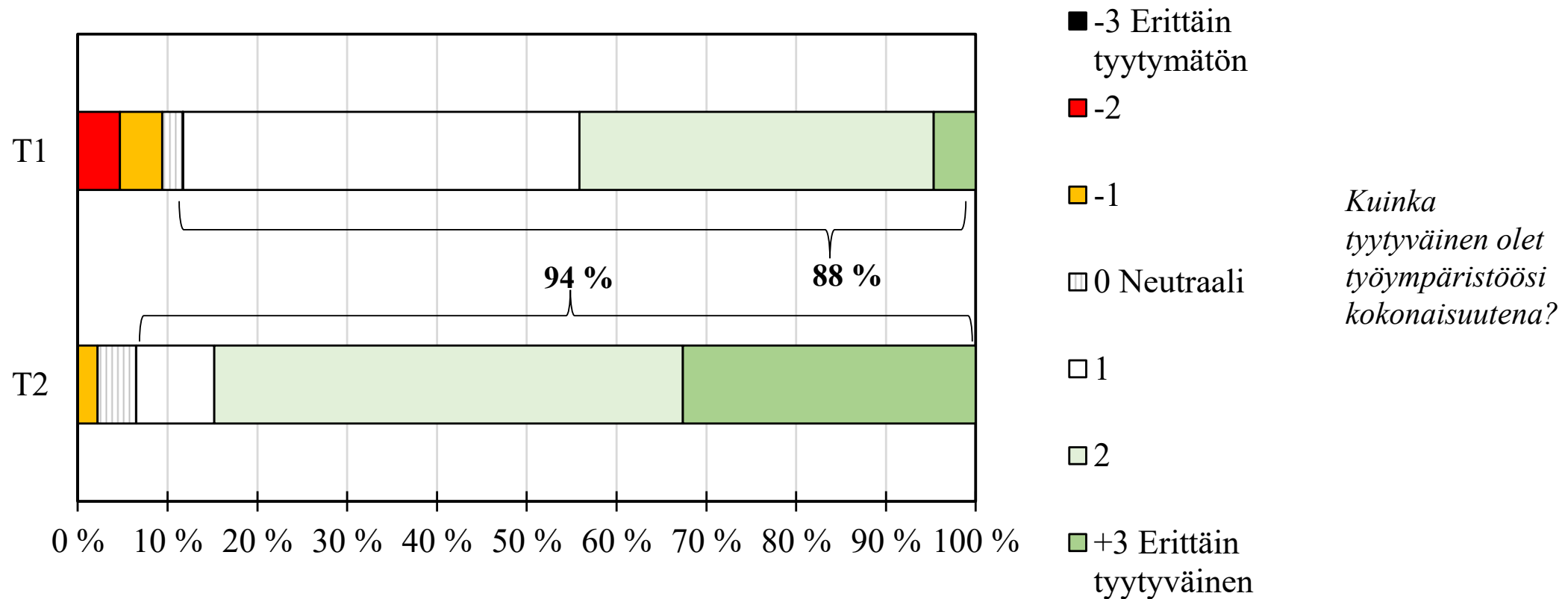
Huonetyyppi	Lukumäärä		Lattia-ala [m ²]		Muutoksen suunta
	T1	T2	T1	T2	
Huone (1 h)	0	0	0	0	
Huone (2-5 h)	1	0	20	0	↓
Avotoimisto (>5 h)	12	9	603	312	↓
Neuvottelu/projektityöhuone (2-4 h)	3	6	25	48	↑
Neuvottelu/projektityöhuone (>4 h)	6	10	204	191	↓
Avoim neuvottelualue	12	3	301	60	↓
Kulkureitti	6	5	400	215	↓
Käytävä	5	3	61	118	↑
Hallikäytävä	0	0	0	0	
Taukotila	4	1	219	58	↓
Vastaanotto	1	0	55	0	↓
Mobiili puhelinkoppi (1 h)	6	5			↓
Mobiili neuvottelukoppi (2-6 h)	7	4			↓
Muu (porraskäytävä, wc, tekn. tila)	8	6	659	86	↓
Yhteensä	71	46	1886	1002	

Case Martela – Tulokset – Sisäympäristön mittaustietoa

Muuttuja, selitys	Avotoimisto				Neuvotteluhuoneet			
	T1		T2		T1		T2	
	KA	N	KA	N	KA	N	KA	N
T _{4h} [°C] Lämpötila, miehitetty	21.3	19	21.7	15	21.9	8	21.5	11
CO _{2,4h} [ppm] Hiilidioksidipitoisuus, miehitetty	470	19	530	15	470	8	590	11
E _v [lx] Valaistusvoimakkuus pöydällä	470	18	600	9	380	9	650	13
L _{A,eq,4h} [dB] Keskiäänitaso, miehitetty	45	16	46	28				
D _{nT1,w} [dB] Ilmaääneneristysluku vier. työtilaan					31	3	48	4
D _{nT2,w} [dB] Ilmaääneneristysluku käytävälle					25	4	33	5
L _{A,eq,B} [dB] Taustaaänitaso, miehittämätön	38	17	36	9	36	9	31	13
r _D [m] Häiritsevyysetäisyys	19.3	6	10	8				
T ₂₀ [s] Jälkikaiunta-aika	0.47	6	0.60	8	1.0	6	0.59	5

- Lämpötiloissa ja hiilidioksidipitoisuuksissa **ei ollut merkittävää eroa**.
- Valaistusvoimakkuuksissa **ei merkittäviä eroja**.
- Toiminnan aikaisissa äänitasoissa **ei merkittäviä eroja**.
- T2 neuvotteluhuoneiden **ilmaääneneristys oli selvästi parempi**.
- T2 avotoimistojen **huoneakustiikka selvästi parempi** (häiritsevyysetäisyys lyhempi).
- T2 avotoimistojen **kaiuntaisuus oli suurempi** kuin T1.
- Neuvottelutiloissa T2 **kaiuntaisuus oli pienempi**.

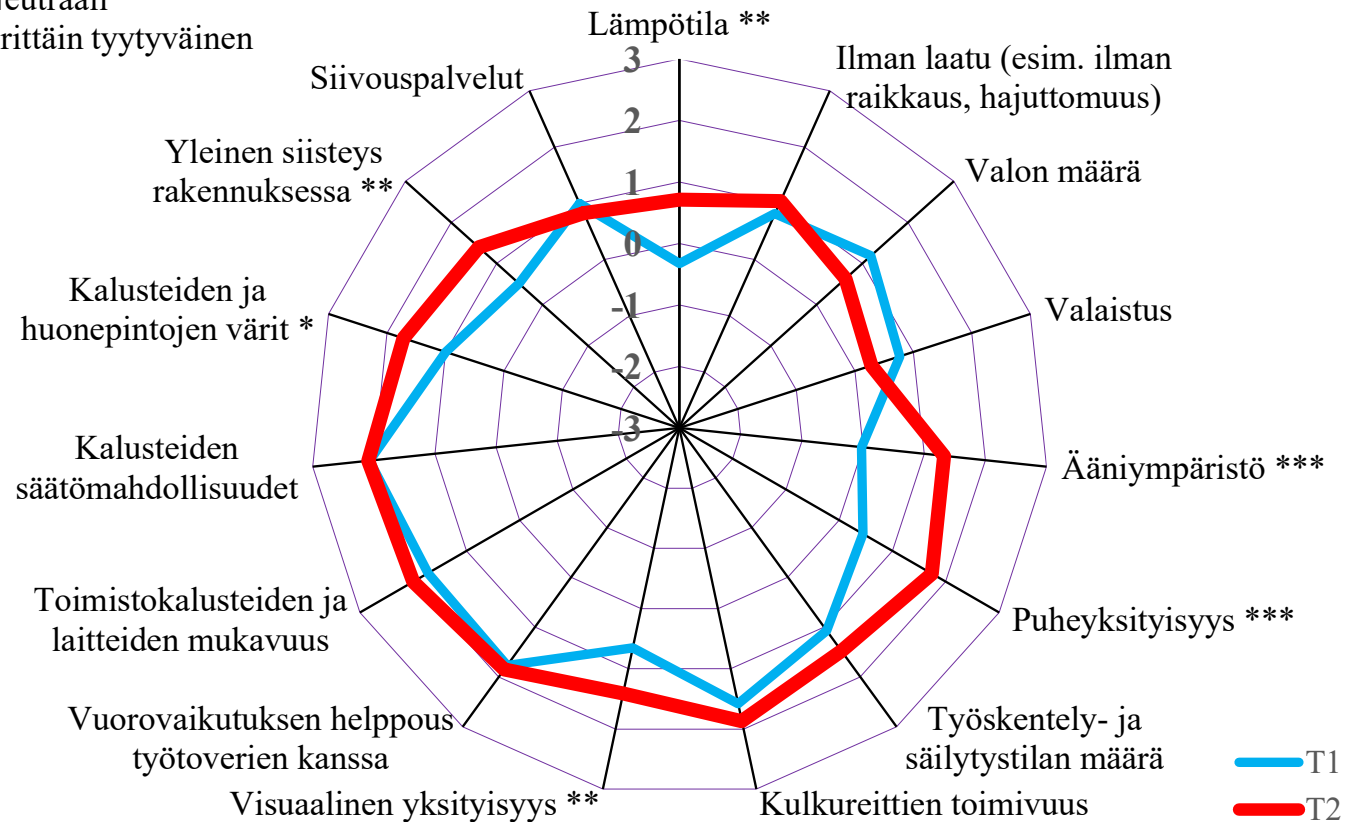
Case Martela – Tulokset – Työympäristötyytyväisyys

Kuva 2. Tyytyväisyys työympäristöön kokonaisuutena.

Case Martela – Tulokset – Tyytyväisyys eri tekijöihin

-3 Erittäin tyytymätön
0 Neutraali
3 Erittäin tyytyväinen

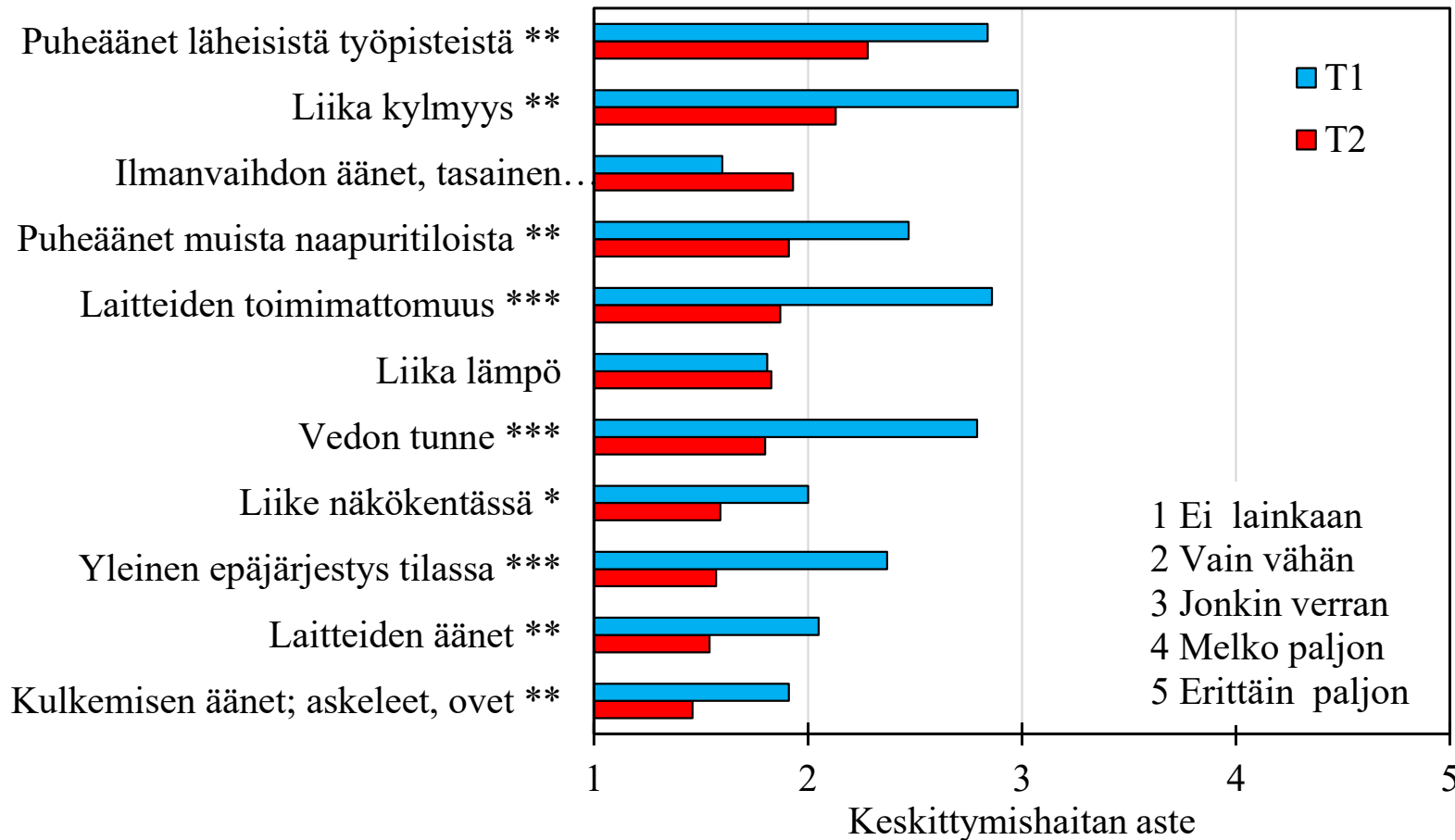

Kuinka tyytyväinen olet toimipisteessäsi seuraaviin tekijöihin?

Kuva 3. Tyytyväisyys toimitilan eri piirteisiin.

Case Martela – Tulokset – Keskittymishaitan syyt

Kuinka paljon seuraavat asiat haittaavat keskittymistä työhösi työskennellessäsi toimipisteessäsi?

Kuva 4. Sisäympäristötekijöiden koettu keskittymishaitta.

Case Martela – Tulokset – Koettu hallinta ja toimivuus

<i>Mitä mieltä olet seuraavista toimipistettäsi koskevista väittämistä?</i>	T1	T2a	Muutos
Koettu hallinta			
Voin personoida työympäristöäni henkilökohtaisilla esineillä. **	-1.05	-1.65	↓
Voin vaikuttaa huonekalujen järjestykseen.	-0.98	-1.07	
Voin vaikuttaa valaistukseen.	-0.84	-0.76	
Voin vaikuttaa kuinka paljon olen kontaktissa muiden ihmisten kanssa. **	0.42	1.00	↑
Voin vaikuttaa kuulemani melun määrään (esim. työpisteen vaihto, kuulokkeiden käyttö). ***	0.33	1.22	↑
Työtilojen toimivuus			
Ympäristö sopi työtehtävieni hoitamiseen. ***	0.84	1.52	↑
On helppo löytää paikka, jossa voin keskustella asioista, joita en halua toisten kuulevan. ***	0.79	1.59	↑
Neuvottelutiloja oli riittävästi. ***	0.35	1.39	↑
Jos en pysty keskittymään, voin siirtyä helposti rauhallisempaan paikkaan työskentelemään. ***	0.88	1.70	↑
Taukotilat olivat viihtyisiä. ***	0.44	1.61	↑

Vastausvaihtoehdot:

-2 Täysin eri mieltä

-1 Melko eri mieltä

0 En samaa enkä eri mieltä

+1 Melko samaa mieltä

+2 Täysin samaa mieltä.

- Tulokset hyviä

Case Martela - Johtopäätökset

- Vaikka toimiston pinta-ala puolittui, tyytyväisyys työympäristöön kasvoi.
- Tyytyväisyys toimitilan eri ominaisuuksiin parani mm. puheyksityisyyden, ääniympäristön ja lämpöolosuhteiden osalta.
- Tähän lienee syynä äänieristävien neuvottelutilojen merkittävä kasvu ja julkisivun parempi lämmöneristävyys (vedon väheneminen).
- Sisäympäristön haitta työhön keskittymiselle väheni lähes kaikkien sisäympäristötekijöiden osalta. Sisäympäristön mittaukset tukivat henkilöstön kokemuksia.
- Työtilojen toimivuuteen oltiin entistä tyytyväisempiä.
- Henkilöstön tarpeiden mukaan räätälöity, sisäympäristöltään laadukas ja joustava monitilatoimisto on kannattava investointi työntekijälle ja työnantajalle. Toimitilakustannusten pienentäminen tukee myös kestävästä kehitystä.

MOTTI T2B

Case Lempäälän kunta

Alakoivu, R., Radun, J., Maula, H., Sivula, A., Laukka, J., Hongisto, V. (2023).
Sisäolosuhteet koppikonttorissa ja joustavassa monitilatoimistossa - Työntekijöiden
kokemukset vs. mittaustulokset. Sisäilmastoseminaari 14.3.2023 Helsinki.
Sisäilmayhdistys ry., Raportti 41, 121-126.

Case Lempäälä - Tavoite

- Tavoitteena selvittää, miten pääasiassa nimettyihin työpisteisiin koptikonttorissa tottuneet työntekijät kokevat uuden monitilatoimiston, jossa on pääosin avoimia työskentelytiloja eikä suurimmalla osalla työntekijöistä ole enää nimettyjä työpisteitä.
- Miten tilojen fyysiset ominaisuudet vaikuttavat kokemuksiin?

Case Lempäälä - Menetelmät

- Ennen muuttoa (T1): 3 vierekkäistä, 3-kerroksista, kapearunkoista rakennusta (**koppikonttorit**)
- Muuton jälkeen (T2): 2 vierekkäistä 3-kerroksista, syvärunkoista uudisrakennusta (**joustava monitilatoimisto**)
- Molemmissa toteutettiin laajamittaiset fysikaalisen sisäympäristön kartoitukset ja mittaukset sekä kyselyt henkilökunnalle.
  - Kyselyn vastausprosentti 49 molemmissa kyselyvaiheissa ja vastaajien määrä 74.

T1: vanha toimisto

T2: Uusi toimisto

Case Lempäälä – Tilamuutos 1/2

Muuton jälkeen (T2)

Ennen muuttoa (T1)

Tavanomaiset huoneet 1-5 h huoneet

Akustiikkaan ei panostettu.

Jäähdytystä ei missään tilassa.

Kaikissa huoneissa ikkuna.

Kalusteita uusittu suurelta osin.

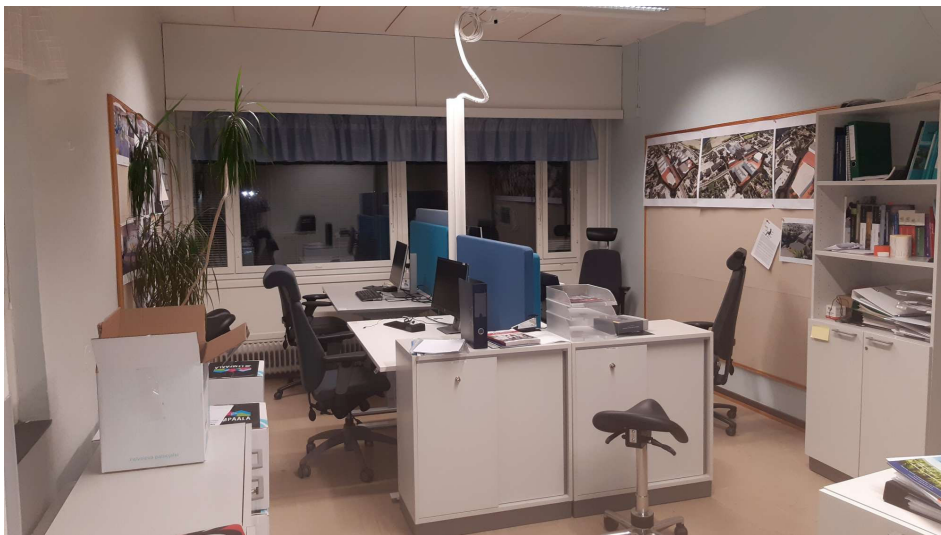
Monitilatoimistoa.

Avotoimistossa korkeatasoinen huoneakustiikka

Jäähdytys joka tilassa.

Osassa neuvottelutiloista ei ikkunaa.

Siirrettyjä ja uusia kalusteita.

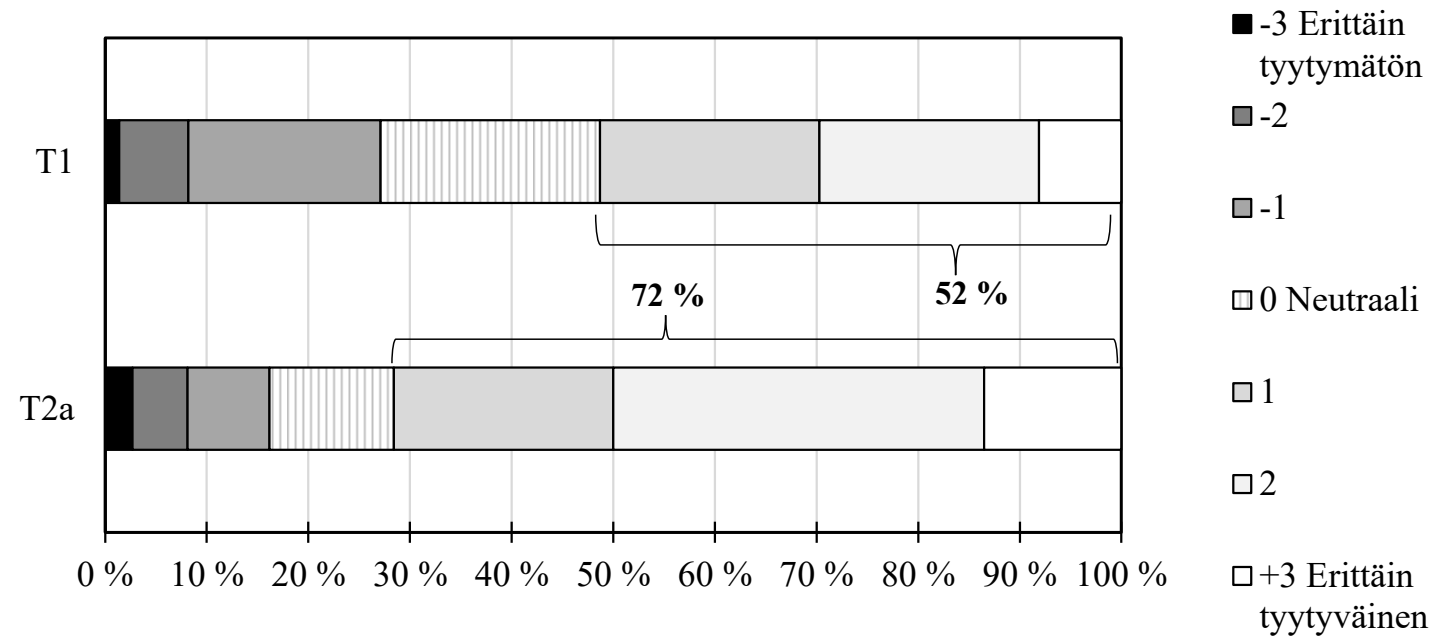
Case Lempäälä - Tilamuutos 2/2

- Vanha toimisto (T1)
  - Kokonaispinta-ala suunnilleen sama
  - Työpisteet pääasiassa 1 ja 2-5 hengen huoneissa
  - Ylibuukattu
  - Omia työpisteitä 74 %
- Mittaukset
  - Säädökset täyttävät
  - Taustäänitaso 34 dB $L_{A,eq,B}$
  - Keskiäänitaso, miehitetty 51 dB $L_{A,eq,4h}$
  - Jälkikaiunta-aika 0,5 s
  - Hiilidioksidipitoisuus, miehitetty 545 ppm
- Uusi toimisto (T2)
  - Kokonaispinta-ala suunnilleen sama
  - Työpisteet pääasiassa avoimessa tilassa
    - Enemmän yhteisiä vetäytymistiloja
  - Ylibuukattu
  - Omia työpisteitä 18 %
- Mittaukset
  - Säädökset täyttävät
  - Taustäänitaso 40 dB $L_{A,eq,B}$ (peittoääni)
  - Keskiäänitaso miehitetty 42 dB $L_{A,eq,4h}$
  - Jälkikaiunta-aika 0,4 s
  - Hiilidioksidipitoisuus miehitetty 500 ppm

Case Lempäälä – Tyytyväisyys työympäristöön

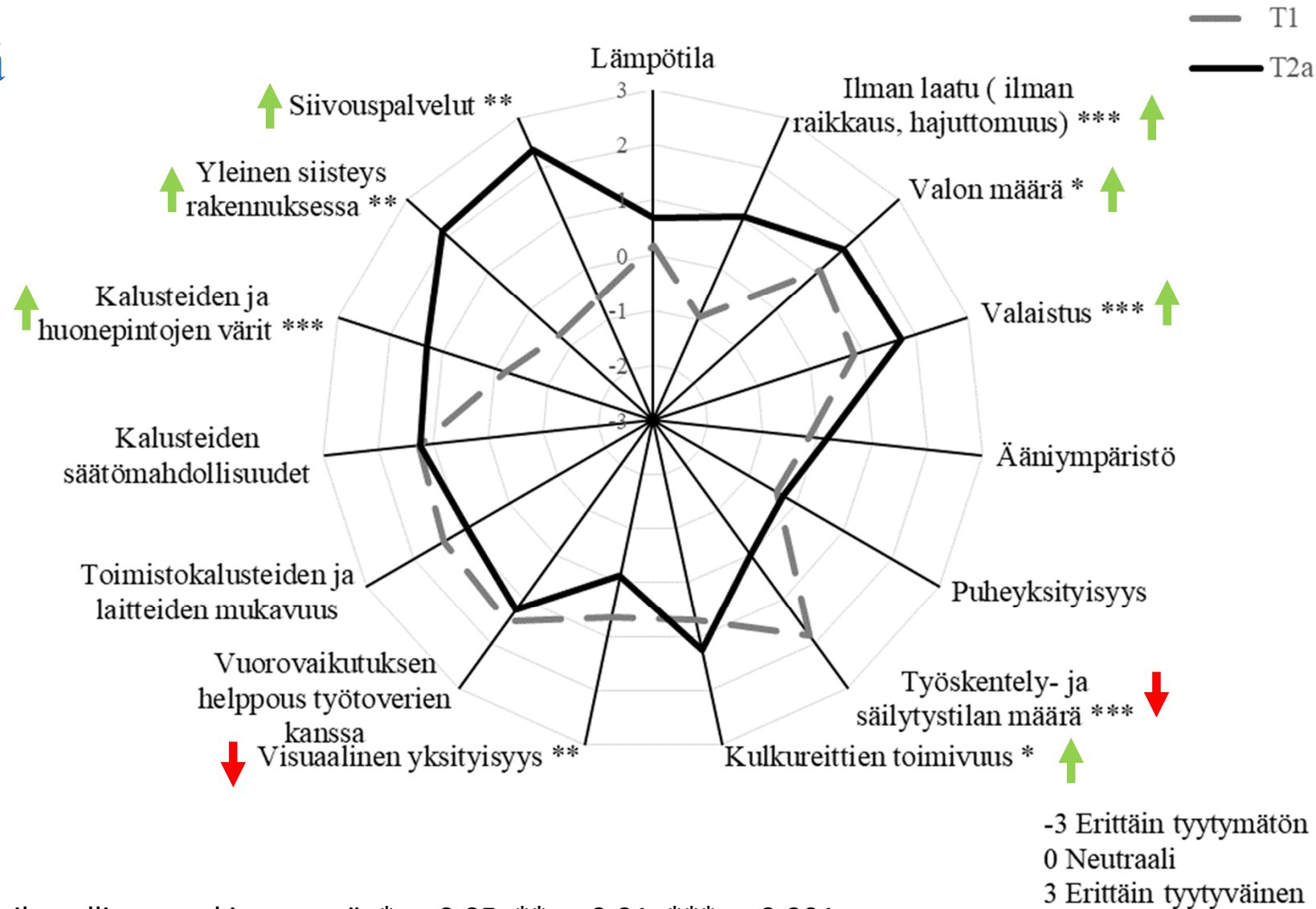
- Työympäristö-tyytyväisyys kasvoi 20 % ($p=0,025$).
  - Ennen 52 % ja jälkeen 72 % vastaajista oli vähintään jokseenkin tyytyväisiä työympäristöönsä

Case Lempäälä

– Tyytyväisyys sisäympäristötekijöihin

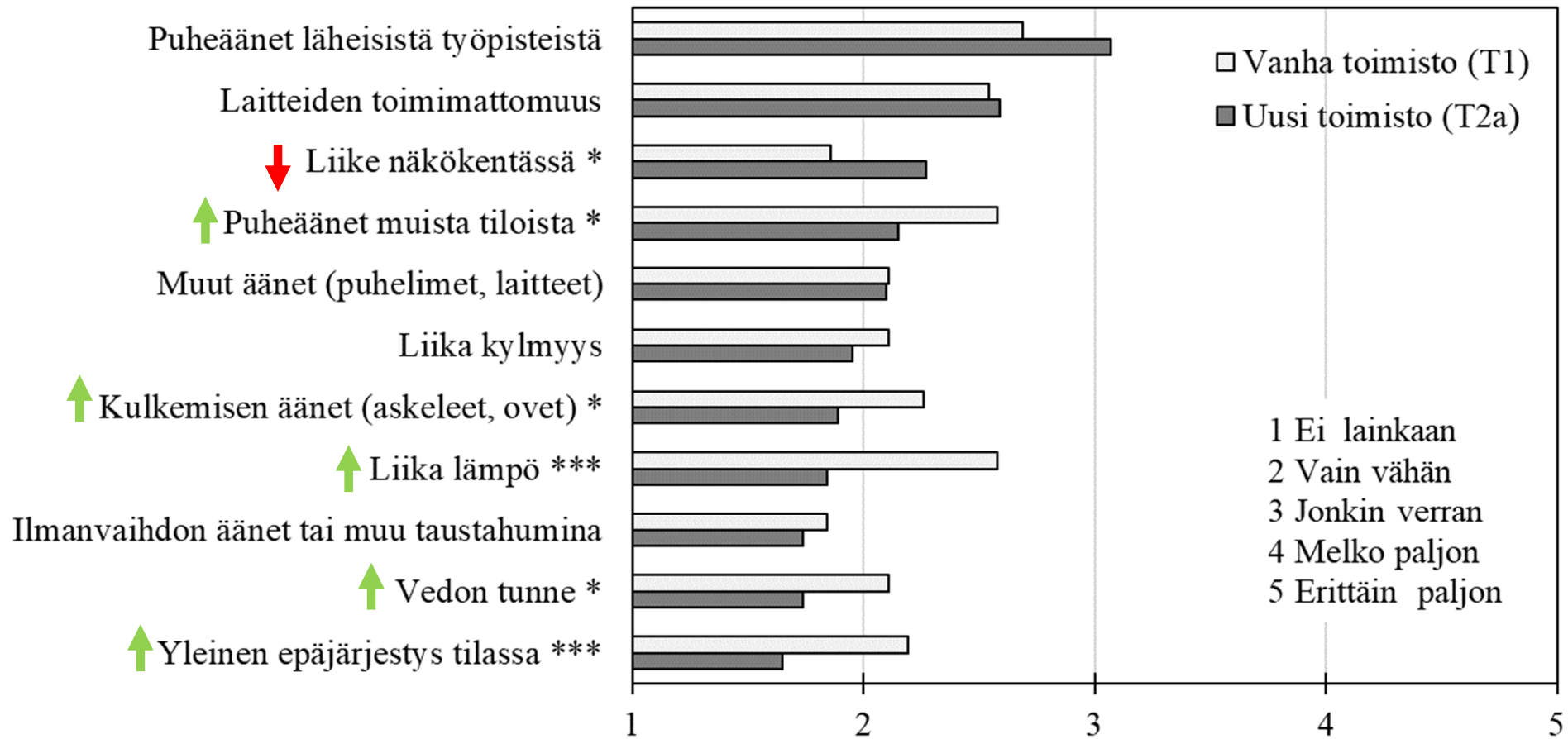
- Muutokset pääosin positiivisia

Tähdet kuvaavat muutoksen tilastollista merkitsevyyttä: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$.

Case Lempäälä - Häiriöt keskittymiselle

”Kuinka paljon seuraavat asiat haittaavat keskittymistä työhösi työskennellessäsi toimipisteessäsi?”.

Tähdet kuvaavat muutoksen tilastollista merkitsevyyttä: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$.

Case Lempäälä - Väittämät

Mitä mieltä olet seuraavista toimipistettäsi koskevista väittämistä?

Muutos

Koettu hallinta

Voin personoida työympäristöäni henkilökohtaisilla esineillä. ***

Voin vaikuttaa valaistukseen. ***

Voin vaikuttaa huonekalujen järjestykseen. **

Voin vaikuttaa kuinka paljon olen kontaktissa muiden ihmisten kanssa.

Voin vaikuttaa kuulemani melun määrään (esim. työpisteen vaihto, kuulokkeiden käyttö).

Työtilojen toimivuus

Ympäristö sopii työtehtävieni hoitamiseen. **

On helppo löytää paikka, jossa voin keskustella asioista, joita en halua toisten kuulevan.

Neuvottelutiloja on riittävästi.

Jos en pysty keskittymään, voin siirtyä helposti rauhallisempaan paikkaan työskentelemään. **

Taukotilat ovat viihtyisiä. ***

Tähdet kuvaavat muutoksen tilastollista merkitsevyyttä: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$.

Case Lempäälä - Johtopäätökset

- Työympäristöön tyytyväisten osuus kasvoi 20 % muuton jälkeen.
- Toisaalta työtilan sopivuus työtehtäviin oli alempi toimistossa T2. Tämä voi johtua monitilatoimiston joustavaan käyttöön liittyvistä haasteista.

FINVAC-webinaari:

**Nykyaikaisten toimistorakennusten
haasteet - vaihtelevat käyttöasteet ja toimiva
sisäympäristö**

Ti 7.11.2023 klo 9.00-10.30, Teams

www.finvac.org